

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24   **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Завтур Віктор Андрійович ПОЗИТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ПОВТОРНОЇ ТА ВТОРИННОЇ ВІКТИМІЗАЦІЇ ПОТЕРПІЛИХ ВІД СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА: ОКРЕМІ АСПЕКТИ В КОНТЕКСТІ РІШЕННЯ ЄСПЛ У СПРАВІ «Х. ПРОТИ КІПРУ».....	565
Мурзановська Аліна Владиславівна ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	568
Пожар Вадим Георгійович РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ СТАНДАРТІВ ДОПУСТИМОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	571
Підгородинська Анастасія Вікторівна ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ	575
Сидорчук Владислав Васильович УМОВИ ВИЗНАННЯ ОСОБИ ПОТЕРПІЛОЮ	579
Стародубов Сергій Вікторович ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ В ПОРЯДКУ СТ. 615 КПК УКРАЇНИ	582
Степаненко Андрій Сергійович ЦИФРОВІ (ЕЛЕКТРОННІ) ДОКАЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ: ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ	584
Стоянов Микола Михайлович ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ВІДКРИТТЯ МАТЕРІАЛІВ ІНШІЙ СТОРОНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В СВІТЛІ СУЧАСНОЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	588
Федчун Наталія Олександрівна ПРОФАЙЛІНГ У МЕДІА	590
Цитряк Віктор Ярославович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	592
Аблов Іван Євгенійович ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПІДСУДНОСТІ ТА ПІДСЛІДНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ВЧИНЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ.....	595
Бабій Світлана Володимирівна ЩОДО ДОТРИМАННЯ ЗАБОРОНИ ДВІЧІ ПРИТЯГУВАТИ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ОДНЕ Й ТЕ САМЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ	598
Грама Олександр Олександрович ЩОДО ВИДІЛЕННЯ ПРАВА НА РЕАБІЛІТАЦІЮ ЯК ОКРЕМОГО ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.....	601
Гуменюк Аліна Сергіївна ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ...	603
Дядюк Юрій Олегович РОЛЬ ПРОКУРОРА У ЗБИРАННІ ТА ПЕРЕВІРЦІ ДОКАЗІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ	607
Жовтан Олександр Володимирович ОКРЕМІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДМОВИ ВІД ЗАХИСНИКА В ПОРЯДКУ СТАТТІ 54 КПК УКРАЇНИ	609
Кіміліченко Сергій Олегович КОНТРОЛЬ І ФІКСАЦІЯ РОЗМОВ ЯК МЕТОД ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	612
Кіліміченко Христина Юріївна ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ...	615

3. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 05.11.2019 у справі № 344/11299/15-к URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/85743614>.

4. Постанова Верховного Суду від 13.06.2023 у справі № 520/2703/17. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kks_vp_vid_13_06_2023_roku_u_spravi_520_2703_17_1/.

5. Рішення ЄСПЛ у справі «Ліблік та інші проти Естонії» від 28 травня 2019 року. URL: <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-liblik-ta-inshi-proti-estonii%D1%97-tekst-rishennya/rishennia-espl-iblik-ta-inshi-proty-estonii/>.

6. Постанова Касаційного адміністративного суду від 13.04.2023 у справі № 460/1141/21. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/C024949>.

7. Вирок Шаргородського районного суду від 02.12.2019 у справі № 125/2690/13-к URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/86053950>.

8. Ухвалою Київського апеляційного суду від 21.10.2019 у справі № 761/34909/17. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/85389209>.

9. Постанова Верховного Суду у справі № 321/1009/16-к від 27.06.2019 URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/82798250>.

10. Постанова Верховного Суду у справі у справі № 397/430/20 від 28.03.2024. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=118109201&red=10000371cc9b4b7eb391d31c782a27441f95cc&d=5>.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, слідчі (розшукові) дії, кримінальне провадження, допустимість доказів, докази, правозастосовна практика.

Keywords: covert investigative (search) actions, investigative (search) actions, criminal proceedings, admissibility of evidence, evidence, law enforcement practice.

Підгородинська Анастасія Вікторівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент

ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ

У сучасних умовах глобалізації та розширення міжнародного співробітництва особливої ваги набуває ефективна взаємодія держав у сфері правосуддя. Зростання кількості транскордонних правових відносин зумовлює потребу у визнанні та виконанні судових рішень, ухвалених в одній державі, на території іншої.

Судові рішення, як правило, мають силу лише в межах держави, де вони винесені. Тому виконання їх за кордоном потребує додаткових процедур, які часто є складними, тривалими й надмірно бюрократизованими. Актуальність цієї проблеми зростає в умовах масової міграції громадян України, які потребують

реалізації права на судовий захист за межами держави. Саме це зумовлює наукову та практичну важливість вивчення системи і підстав визнання іноземних судових рішень.

У науковій літературі неодноразово висловлювалися позицію з приводу визначення змісту поняття виконання та визнання рішень іноземних судів. Наприклад, на думку С. Я. Фурса визнання варто трактувати як процес надання відповідного рівня юридичної сили судового рішення, аналогічної тієї, що характерне для рішення національної судової інстанції [1, с. 243]. Інші науковці визначають визнання іноземного судового рішення як відповідний юридичний акт іноземної країни за допомогою якого відбувається поширення його дії на власну територію за рахунок встановлення відповідних відносин між такими країнами [2, с. 380].

Цікавим є визначення, запропоноване Т. Я. Фортуна, яке зводиться до того, що під час визнання рішення іноземного судового рішення на національній території, відбувається прийняття його юридичної сили та дії на території цієї держави, а виконання полягає у практичній реалізації такого рішення в тому порядку, який визначений законодавством тієї держави, на території якої планується реалізація такого рішення [3, с. 43].

Таким чином, визнання іноземного судового рішення поширення його законної сили на територію держави, яка визнає це рішення, а під виконанням варто розуміти його примусову реалізацію в межах встановлених національних процедур та механізмів тієї держави, до якої звертаються з таким рішенням.

Слід зауважити, що загалом визнання та виконання судових рішень іноземних держав може здійснюватися на підставі національних норм, багатосторонніх договорів та конвенцій, двосторонніх договорів та принципів взаємності. У контексті вказано слушним є згадати окремі міжнародні договори, які регламентують процедуру визнання судового рішення іноземної держави.

Так, Гаазька конвенція 1954 року виступає одним із фундаментальних та перших документів з питань міжнародного цивільного процесу та Нью-Йоркська конвенція щодо питань визнання та виконання арбітражних судових рішень. До 2001 року основними багатосторонніми угодами з цього питання були Європейська конвенція з питань юрисдикції та примусового виконання судових рішень щодо цивільних і комерційних спорів 1968 року, яку ще прийнято називати Брюссельська та Луганська Конвенція 1988 року. Перша із вказаних угод спрямована на урегулювання питань, пов'язаних із визнанням та виконанням судових рішень, об'єму юрисдикційних повноважень та визначенням вимог, які можуть висуватися до зарубіжних офіційних документів. Особливо варто звернути увагу на те, що до цієї Конвенції не може вільно приєднатися нова сторона через визначений закритий характер останньої, якщо така країна не є членом Європейського Союзу. Більше того, кожного разу, коли відбувається приєднання до ЄС нового його члена, виникає потреба доповнення й Брюссельської конвенції з цього приводу, що є не зовсім зручно та переважно має певний розрив у часі між вступом нової країни в члени ЄС та внесенням доповнень до названої Кон-

венції. Держави-учасниці повинні, під час застосування норм конвенції, мати єдине уявлення про значення її норм з метою уніфікації практики застосування.

З розвитком міжнародних відносин невдовзі виникла потреба у врегулюванні питання щодо визнання та приведення у виконання іноземних судових рішень між країнами-учасниками Європейської асоціації вільної торгівлі та країнами ЄС. У зв'язку з цим країни першого та другого міжнародного товариства підписали вказану Луганську конвенцію, яка у порівнянні з Брюсельською, є відкритою для приєднання. Відмітимо, що зазначена угода переважно відтворює текст Конвенції 1968 року за своїм змістом.

Для спрощення та уніфікації порядку виконання судових рішень у країнах ЄС у подальшому було ухвалено регламент Ради ЄС № 44/2001, який по суті замінив Брюсельську конвенцію, але не скасував її дію. Остання продовжує застосовуватися у сфері сімейних, цивільних справ та спорів у сфері торгівлі. Однак, щодо питань, пов'язаних з визначенням батьківських прав було створено окремий регламент – Брюсель II. Із чого випливає, що між країнами-членами ЄС питання визнання та виконання іноземних судових рішень першочергово належить від сфери правовідносин, щодо яких стосується таке рішення.

Окрім того, розглядаючи питання визнання та виконання рішень судових органів зарубіжних країн варто згадати так звані «Гаазькі дитячі конвенції», до яких відносяться Конвенція 1973 року у сфері питань зобов'язань про утримання, Конвенція 1980 року щодо регулювання питань викрадення дитини, Конвенція 1993 року з питань захисту дітей та міждержавного усиновлення, Конвенція 1996 року, яка направлена на урегулювання відносин у сфері батьківської відповідальності, Конвенція 2007 року щодо стягнення аліментів та утримання. Зазначені міжнародні правові акти уніфікують найголовніші інститути сімейного права, що спрощує питання визнання таких рішень судових зарубіжних органів в сімейних спорах. Таким чином, підставами є міжнародні угоди в частині взаємодії держав з визначених питань, однак ні один із названих актів так і не містить дефініції «визнання та виконання рішення іноземного суду».

Як слушно зауважує В. В. Васильченко, у більшості зарубіжних країн за практику взято одну із наступних систем виконання іноземного судового рішення – або за рахунок механізму екзекватури, або шляхом реєстрації рішення у спеціальному реєстрі [4, с.163].

Т. Я. Фортума визначає чотири системи виконання рішень іноземних країн: система перевірки правильності рішення та визначення відсутності суперечностей національному законодавству; система екзекватури; система обов'язкової попередньої реєстрації іноземного судового рішення за законодавством країни, на території якої має бути виконане таке рішення; система перегляду рішення іноземного суду в національному суді, в порядку, визначеному національним законодавством [3, с. 43].

З аналізу особливостей встановлених угод щодо визнання та виконання іноземних судових рішень видається за можливе виокремити декілька систем (підходів) таких процедур, а саме:

1) якщо рішення іноземної судової інстанції формально відповідає встановленим процесуальним формам, які властиві для країни, де має бути таке виконання, то зазвичай перевіряється правомірність такого рішення з урахуванням форми та конституційного ладу держави виконання. Такий підхід характерний для Італії;

2) екзекватура – для визнання та приведення до виконання судового рішення іноземної держави, судом країни виконання такого рішення відбувається повторний повний розгляд справи по суті за національним правом, що характерно, наприклад, для Франції, або може відбуватися перевірка лише правомірності виснесено іноземного рішення (таку систему використовує Великобританія);

3) виконання рішення іноземного суду відбувається виключно по принципу взаємності, що характерно, наприклад, для Німеччини;

4) судові рішення іноземної держави для визнання та виконання на території іншої держави проходить лише реєстрацію у певному національному реєстрі (Ірландія).

Отже, іноземні судові рішення за загальним правилом мають силу на території держави, де вони були ухвалені. Можливість їх виконання на території інших держав визначається законодавством цих країн. У разі визнання іноземного судового рішення відбувається надання йому тієї самої юридичної сили, що й національному судовому акту. Також визнання розглядається як необхідна передумова для подальшого примусового виконання іноземного судового рішення. У світовій практиці існують різні системи визнання та виконання рішень іноземних судів. Таким чином, можливість визнання та виконання судового рішення іноземної держави залежить від низки передумов. Обсяг і зміст кожної передумови залежить від держави, що визнає. Загалом, держави виходять із загальних умов визнання іноземних судових актів.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний цивільний процес України : Навчальний посібник. Практикум. Київ : Видавець Фурса С. Я., 2010. 284 с.

2. Лев М. О. До питання розуміння визнання іноземного судового рішення в міжнародному приватному праві. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 378-381.

3. Фортуна Т. Я. Поняття та правова природа визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні. *Адвокат*. 2011. № 7 (130). С. 41-44.

4. Васильченко В. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про міжнародне приватне право». Київ : Істина, 2007. 197 с.

Ключові слова: кримінальне провадження, іноземне судове рішення, визнання іноземного судового рішення, виконання іноземних судових рішень, міжнародний договір, міжнародна угода, система підстави визнання рішення іноземного суду, виконання рішення іноземного суду.

Keywords: criminal proceedings, foreign court judgment, recognition of foreign court judgment, enforcement of foreign court judgments, international treaty, international agreement, system of grounds for recognition of foreign court judgment, enforcement of foreign court judgment.